

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М Л. Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Декан факультету педагогіки і
психології
проф. Олефіренко Т.О.

_____ (підпис)

« _____ » _____ 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ

освітнього рівня _____ бакалавр _____

галузі знань _____ 01 Освіта / Педагогіка _____

спеціальності _____ 013 Початкова освіта _____

освітньо-професійна програма: _____ Початкова освіта _____

Шифр за навчальним планом ПП1.02.4

Київ 2021

Робоча програма розроблена на підставі типової навчальної програми з «Теорії та методики виховання» затвердженої на засіданні Вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова «___» _____ 2021 року, протокол № 1.

Розробники програми: **Коханко Оксана Григорівна** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та методики початкового навчання педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова.

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки та методики початкового навчання
«30» серпня 2021 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри

(підпис)

Матвієнко О.В.

(прізвище, ініціали)

1. Опис дисципліни

Шифр дисципліни ПП1.02.4

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань 01 Освіта <small>(шифр, назва)</small>	Кількість кредитів - 4		Методи навчання: - словесні - наочні - практичні
Спеціальність 013 Початкова освіта <small>(код, назва)</small>	Загальна кількість годин – 120		
	<i>Денна</i>	<i>Заочна</i>	
Освітній рівень Бакалавр <small>(бакалавр/магістр)</small>	Лекції:		
	26 год.	6 год.	
Нормативна	Практичні заняття:		
	28 год.	6 год.	
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом II	Лабораторні заняття:		Форми поточного контролю: модульні контрольні роботи
	6 год.	-	
Семестр IV	Індивідуальна робота:		
	-	-	
Тижневе навантаження (год.) - аудиторне: 4 - самостійна робота 2	Самостійна робота:		Форма підсумкового контролю: Екзамен
	60 год.	108 год.	
Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:			
Мова навчання - українська	1/1	1/10	

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теорія та методика виховання учнів молодшого шкільного віку.

Міждисциплінарні зв'язки: освітній компонент «Теорія та методика виховання» враховує попередню підготовку студентів із навчальних курсів: «Основи педагогіки зі вступом до спеціальності», «Історія педагогіки», «Дидактика», «Психологія» та забезпечує базу для наступного поглиблення знань, умінь та навичок із психолого-педагогічних дисциплін: «Шкільний менеджмент», «Корекційна педагогіка з основами інклюзивного навчання», галузеві методики початкової освіти, «Педагогічні технології у початковій школі».

Мета викладання навчальної дисципліни «Теорія та методика виховання» є підготовка майбутнього вчителя початкових класів до виховної діяльності та взаємодії з учасниками освітнього процесу.

Завдання вивчення дисципліни «Теорія і методика виховання» є:

- ознайомлення майбутнього вчителя з процесом виховання у початковій школі;
- озброєння студентів знаннями, вміннями і навичками роботи з дітьми за умов особистісно-орієнтованого виховання;
- розвиток у них творчих здібностей, ініціативності, самостійності, творчого мислення;
- здійснення практичної підготовки майбутнього вчителя початкової школи до організації виховної роботи з молодшими школярами

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:

Інтегральна компетентність:

Здатність студента самостійно і комплексно здійснювати трудові функції вчителя початкових класів, розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі початкової освіти із застосуванням сучасних досягнень педагогіки та інших наук з розумінням відповідальності за свої дії.

Загальні компетентності:

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку педагогіки загалом та початкової освіти зокрема та предметної галузі її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для ресурсного відновлення у професії, активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-4. Здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з усіма учасниками освітнього процесу початкової школи, працювати в команді з педагогічним колективом закладу освіти на засадах партнерства та підтримки (у рамках наставництва, супервізії), залученими фахівцями, асистентами вчителя.

ЗК-7. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня у процесі постановки і вирішення виробничих завдань, діяти соціально відповідально і свідомо під час виконання трудових функцій вчителя початкової школи.

ЗК-8. Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття й емоції, потреби, керувати власними емоційними станами та діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу; планувати та організовувати взаємодію з батьками молодших школярів засобами різних методів, форм співпраці та надавати їм консультативну допомогу щодо сімейного виховання дитини; формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність.

СК-6. Здатність організовувати освітній процес в початковій школі, з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій як цілісну систему формування особистості дитини молодшого шкільного віку у взаємозв'язку всіх його компонентів (мети і завдань, чинників впливу, закономірностей і принципів, методів, прийомів, засобів, форм навчання і виховання, діагностики й корекції результатів).

СК-11. Здатність здобувача вищої освіти здійснювати профілактичну роботу з учнями щодо безпеки життєдіяльності, санітарії, гігієни та щодо збереження здорового і безпечного життя з метою протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства.

СК-12. Здатність здобувача вищої освіти на засадах партнерської взаємодії чітко доносити інформацію, ідеї учасникам освітнього процесу, фахівцям і не фахівцям початкової освіти; формулювати проблеми, що виникатимуть у процесі виробничої діяльності, пропонувати шляхи їх вирішення з опорою на існуючий та власний педагогічний досвід.

Програмні результати:

ПР-01 Організовувати різні форми спілкування (монологічні, діалогічні та полілогічні) з усіма учасниками освітнього процесу в початковій школі, представниками громади, враховуючи повагу до прав людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

ПР-08 Організовувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, дотримуючись вимог нормативно-правових документів. Враховуючи значення зовнішнього захисту життя і здоров'я дітей молодшого шкільного віку, вміти створювати і підтримувати необхідний рівень безпеки людини та довкілля; формувати в учнів навички безпечної поведінки та бережливого природокористування; використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.

ПР-09 Планувати та організовувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття / заходи, реалізуючи завдання, принципи та шляхи національного виховання підростаючого покоління у системі початкової школи; використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової освіти; застосовувати сучасні педагогічні технології у навчанні та вихованні молодших школярів, роботі з батьками учнів; демонструвати знання сутності освітнього

процесу, аналізувати його мету і завдання, чинники, закономірності та принципи, рушійні сили, особливості національної системи виховання в Україні; організувати заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової освіти.

ПР-14 Створювати умови формування в учнів навичок цінувати та поважати різноманітність і мультикультурність, забезпечувати індивідуальний і диференційований розвиток здобувачів початкової освіти з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.

ПР-15 Розуміти і здійснювати профілактичні заходи в межах партнерської взаємодії щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів початкової освіти, надавати їм домедичну допомогу (за потреби), планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед учнів початкової школи й інших учасників освітнього процесу.

ПР-16 Забезпечувати безпеку професійної діяльності у звичайних та форс-мажорних обставинах, будувати стратегію співпраці, використовуючи основні види спілкування педагогів з дорослими людьми, колегами, іншими фахівцями в рамках реалізації оптимальної розвивальної траєкторії розвитку особистості дитини з урахуванням її індивідуально-типологічних властивостей та інтересів; використовувати різні форми та засоби комунікації з батьками з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи.

III. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 4 кредити ЄКТС 120 години.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)					Кількість годин (заочна (вечірня) форма навчання)				
		Аудиторні	Лекції	Практичні	Лабораторні	СРС	Аудиторні	Лекції	Практичні	Лабораторні	СРС
Змістовий модуль 1. Процес виховання як цілісна система											
1	Тема 1.1. Сутність процесу виховання.	8	4	4	-	8	2	2	-	-	15
2	Тема 1.2. Загальні методи виховання, їх класифікація	6	2	2	2	8	1		1	-	15
3	Тема 1.3. Зміст виховного процесу	8	4	4	-	8	1		1	-	15
Змістовий модуль 2. Форми організації процесу виховання та методика їх проведення											
4	Тема 2.1. Особистість і колектив. Методика	8	4	4	-	8	3	2	1	-	15

	організації виховного колективу										
5	Тема 2.2. Методика виховної роботи: сутність і зміст. Система діяльності класного керівника	10	4	4	2	8	-		-	-	15
6	Тема 2.3. Позакласне та позашкільне виховання. Методика організації позакласної виховної роботи з учнями початкової школи	12	4	6	2	10	1		1	-	15
7	Тема 2.4. Сімейне виховання. Методика організації співпраці школи з батьками на основі партнерства.	8	4	4	-	10	4	2	2	-	18
Разом : 120 год.		60	26	28	6	60	12	6	6	-	108

IV. Зміст дисципліни

№ з/п	4.1. Назва модулів, тем та їх зміст	К-сть годин	
		Всього	в т.ч. лекцій
1.	Змістовий модуль 1. Процес виховання як цілісна система		
1.1	Тема 1.1. Сутність процесу виховання. 1. Виховання як суспільне та педагогічне явище. 2. Сутність процесу виховання, його основні риси. Рушійні сили виховання. 3. Структура виховного процесу як цілісної системи. Етапи процесу виховання. 4. Самовиховання та перевиховання. 5. Принципи та закономірності гуманного виховання. <i>Рекомендовані інформаційні джерела: основні – 1, 3-5, 11-14, 23-25.</i>	8	4
1.2	Тема 1.2. Загальні методи виховання, їх класифікація. 1. Поняття про методи і прийоми виховання. Вибір методів виховання. 2. Класифікація методів виховання. 3. Методи формування свідомості молодших школярів. 4. Методи організації діяльності дітей та формування досвіду суспільної поведінки. 5. Методи стимулювання позитивної поведінки та діяльності молодших школярів. 6. Методи самовиховання особистості. <i>Рекомендовані інформаційні джерела: основні – 3-5, 8, 11, 13, 24, 25.</i>	6	2
1.3	Тема 1.3. Зміст виховного процесу. 1. Розумове виховання молодших школярів. Формування основ наукового світогляду. 2. Моральне виховання молодших школярів.	8	4

	<p>3. Система естетичного виховання учнів початкових класів.</p> <p>4. Трудове та економічне виховання як складові процесу виховання.</p> <p>5. Фізичне виховання в системі початкової освіти.</p> <p>6. Основні завдання, сутність та особливості національно-патріотичного та громадянського виховання молодших школярів в Україні.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела: основні - 3-6, 11-14, 18, 23-25.</i></p>		
	<p align="center">Змістовий модуль 2. Форми організації процесу виховання та методика їх проведення</p>		
2.	<p>Тема 2.1. Особистість і колектив. Методика організації виховного колективу</p>	8	4
2.1	<p>1. Загальне поняття про колектив, його ознаки, функції.</p> <p>2. Формування особистості у колективі/спільноті/громаді – основа побудови системи виховання в НУШ.</p> <p>3. Структура учнівського колективу, його типи. Основні стадії розвитку дитячого колективу.</p> <p>4. Проблема булінгу в дитячих спільнотах: профілактика, відповідальності та діяльність вчителя.</p> <p>5. Педагогічне управління колективом. Шляхи згуртування дитячого колективу.</p> <p>6. Технологія організації колективної творчої справи (КТС). Формування в учнів наскрізного вміння співпрацювати з іншими.</p> <p>7. Методика діагностування взаємовідносин в учнівському колективі.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела: основні - 2-5, 9, 11-13, 24, 25.</i></p>		
2.2	<p>Тема 2.2. Методика виховної роботи: сутність і зміст. Система діяльності класного керівника.</p> <p>1. Специфіка методики виховання в гуманістичній парадигмі. Поняття про методику виховної роботи у школі.</p> <p>2. Виховні системи школи та соціуму. Характеристика найбільш відомих виховних систем школи та соціуму.</p> <p>3. Система діяльності та виховні функції класного керівника.</p> <p>4. Методика планування виховної роботи в школі та класі.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела: основні - 2, 5, 7, 8, 12, 15-17, 24, 25.</i></p>	10	4
2.3	<p>Тема 2.3. Методика організації позакласних та позашкільних виховних заходів</p> <p>1. Позакласна виховна робота, її завдання та зміст, форми.</p> <p>2. Методика організації класних годин (годин спілкування) з учнями початкових класів.</p> <p>3. Методика організації ранкових зустрічей в НУШ.</p> <p>4. Методика організації виховних свят та нестандартних виховних заходів з учнями початкових класів.</p> <p>5. Методика організації гурткової роботи з молодшими школярами.</p> <p>6. Позашкільна виховна робота, її типи, завдання та зміст діяльності.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела: основні – 2- 4, 5, 8, 11, 12, 15, 25.</i></p>	12	4

2.4	<p>Тема 2.4. Сімейне виховання. Методика організації співпраці з батьками на основі партнерства.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сімейне виховання у різні періоди розвитку українського суспільства. Особливості і перспективи розвитку сучасної сім'ї, її функції. 2. Стилї сімейного виховання. Благополучні і неблагополучні сім'ї. 3. Психолого-педагогічні особливості діагностики сімей учнів. 4. Традиційні та нетрадиційні форми співпраці школи з батьками на основі партнерства. 5. Методика організації і проведення зустрічей з батьками. 6. Методика організації індивідуальної роботи вчителя з батьками. <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела: основні – 2-4, 5, 8, 11, 12, 15, 25.</i></p>	8	4
-----	----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	---	---

4.2. Плани практичних та лабораторних занять

Модуль 1

Практичне заняття № 1; 2

Тема: Сутність процесу виховання. Основні принципи та закономірності виховання.

Хід заняття:

- I. Теоретичне обговорення основних положень теми:
 - Виховання як суспільне та педагогічне явище.
 - Сутність процесу виховання, його основні риси. Рушійні сили виховання.
 - Структура виховного процесу. Етапи процесу виховання.
 - Самовиховання та перевиховання.
 - Принципи та закономірності виховання.
 - Комплексний підхід до виховання.

II. Розв'язування педагогічних задач і ситуацій

III. Практична робота

Рекомендовані інформаційні джерела: *основні - 1, 3-5, 11-14, 23-25.*

Практичне заняття № 3

Тема: Загальні методи виховання, їх вибір та поєднання.

Хід заняття:

- I. Теоретичне обговорення основних положень теми:
 - Поняття про методи і прийоми виховання. Класифікація методів виховання.
 - Методи формування свідомості молодших школярів.
 - Методи організації діяльності дітей та формування досвіду суспільної поведінки.
 - Методи стимулювання позитивної поведінки та діяльності молодших школярів.
 - Методи самовиховання особистості.
 - Вибір методів виховання.

II. Розв'язування педагогічних задач і ситуацій

III. Практична робота

Рекомендовані інформаційні джерела: *основні - 3-5, 8, 11, 13, 24, 25.*

Лабораторне заняття № 1

Тема: Загальні методи виховання, їх вибір та поєднання.

Хід заняття:

- I. Аналіз методів виховання вчителя у реальних умовах шкільної практики.
 - II. Розв'язування педагогічних задач і ситуацій
 - III. Практична робота
- Рекомендовані інформаційні джерела: *основні - 3-5, 8, 11, 13, 24, 25.*

Практичне заняття № 4

Тема: Розумове виховання. Формування наукового світогляду учнів початкової школи. Моральне і естетичне виховання молодших школярів.

Хід заняття:

- I. Теоретичне обговорення основних положень теми:
 - Завдання та шляхи розумового виховання молодших школярів.
 - Формування наукового світогляду учнів.
 - Завдання та шляхи морального виховання учнів.
 - Проблеми у моральному вихованні підростаючого покоління сьогодні.
 - Завдання та шляхи естетичного виховання учнів.
 - Потенціал уроків естетичного циклу у системі естетичного виховання учнів.
- II. Розв'язування педагогічних задач і ситуацій
- III. Практична робота

Рекомендовані інформаційні джерела: *основні - 3-6, 11-14, 18, 23-25.*

Практичне заняття № 5

Тема: Трудове і фізичне виховання молодших школярів. Національно-патріотичне виховання.

Хід заняття:

- I. Теоретичне обговорення основних положень теми:
 - Завдання та шляхи трудового виховання учнів.
 - Види трудової діяльності. Вимоги до дитячої праці.
 - Проблеми трудового виховання учнів сьогодні.
 - Завдання та шляхи фізичного виховання учнів.
 - Проблеми фізичного виховання учнів сьогодні.
 - Основи національної системи виховання.
 - Концепція національно-патріотичного виховання української молоді.
- II. Розв'язування педагогічних задач і ситуацій
- III. Практична робота

Рекомендовані інформаційні джерела: *основні - 3-6, 11-14, 18, 23-25.*

Модуль 2

Практичне заняття № 6

Тема: Особистість і колектив у вихованні.

Хід заняття:

- I. Теоретичне обговорення основних положень теми:
 - Загальне поняття про колектив, його ознаки, функції.
 - Формування особистості у колективі – основа побудови системи виховання.
 - Структура учнівського колективу. Типи дитячих колективів, їх взаємозв'язок.
 - Основні стадії розвитку колективу.
 - Проблема булінгу в дитячих спільнотах.
 - Педагогічне управління колективом.
- II. Розв'язування педагогічних задач і ситуацій

Рекомендовані інформаційні джерела: *основні - 2-5, 9, 11-13, 24, 25.*

Практичне заняття № 7

Тема: Технологія проектування колективної творчої справи (КТС)

Хід заняття:

- I. Теоретичне обговорення основних положень теми:
 - Шляхи згуртування дитячого колективу.
 - Сутність наскрізного уміння співпрацювати, його складові уміння.
 - Завдання КТС в сучасній школі.
 - Особливості КТС.
 - Тематика КТС.
 - Технологія проведення КТС

II. Аналіз готових зразків КТС з молодшими школярами (робота з методичними папками).

III. Практична робота: розробка проекту КТС за темою на вибір студентів.

Рекомендовані інформаційні джерела: *основні* - 2-5, 9, 11-13, 24, 25.

Практичне заняття № 8

Тема: Методика виховної роботи. Виховні системи шкіл та соціуму.

Хід заняття:

I. Теоретичне обговорення основних положень теми:

- Поняття про методику виховної роботи у школі.
- Специфіка методики виховної роботи з молодшими школярами.
- Структура виховної роботи школи, її характеристика.
- Поняття виховної системи школи та соціуму, її структура.
- Характеристика найбільш відомих виховних систем школи та соціуму.

II. Практична робота: аналіз виховних систем шкіл (робота з методичною папкою чи презентаціями).

Рекомендовані інформаційні джерела: *основні* - 2, 5, 7, 8, 12, 15-17, 24, 25.

Практичне заняття № 9

Тема: Зміст діяльності класного керівника. Планування вчителем-вихователем виховної роботи в 1-4 класах.

Хід заняття:

I. Теоретичне обговорення основних положень теми:

- Виховні функції та зміст діяльності класного керівника.
- Документи, що регулюють діяльність класного керівника.
- Завдання планування виховної роботи в школі та класі.
- Структура плану виховної роботи.
- Вимоги до планування виховної роботи.

II. Практична робота: 1. розробка пам'ятки правил для класного керівника, що базується на його функціональних обов'язках та змісті діяльності.

Рекомендовані інформаційні джерела: *основні* - 2, 5, 7, 8, 12, 15-17, 24, 25.

Лабораторне заняття № 2

Тема: Планування вчителем-вихователем виховної роботи в 1-4 класах.

Хід заняття:

I. Практична робота: розробка плану виховної роботи для учнів початкової школи за заданою психолого-педагогічною характеристикою класу (робота у мікрогрупах).

II. Аналіз планів виховної роботи у шкільній практиці.

Рекомендовані інформаційні джерела: *основні* - 2, 5, 7, 8, 12, 15-17, 24, 25.

Практичне заняття № 10

Тема: Позакласна та позашкільна виховна робота. Методика організації виховних годин з учнівським колективом.

Хід заняття:

I. Теоретичне обговорення основних положень теми:

- Сутність та завдання позакласної виховної роботи в школі.
- Форми організації позакласної виховної роботи в школі.
- Сутність та завдання позашкільної виховної роботи в Україні.
- Типи позашкільних закладів освіти в Україні сьогодні.
- Сутність виховної (класної) години, умови вибору її теми.
- Завдання класних (виховних) годин з учнями початкової школи.
- Різноманітність тематик виховних годин в початковій школі.
- Методичні етапи планування та проведення виховних годин (підготовчий етап, етап проведення, аналітичний етап).
- Структура плану-конспекту виховної години.
- Вимоги до проведення виховної години з учнями початкової школи.

II. Практична робота: розробка розгорнутого проекту виховної години для учнів 1-4 класів за заданою тематикою (тему задає викладач).

Рекомендовані інформаційні джерела: *основні – 2- 4, 5, 8, 11, 12, 15, 25.*

Практичне заняття № 11

Тема: Методика організації ранкових зустрічей, виховних свят та нестандартних форм виховання у початковій школі.

Хід заняття:

- I. Теоретичне обговорення основних положень теми:
- Сутність та призначення ранкових зустрічей у НУШ. Методика їх проведення.
 - Сутність та завдання виховних свят в початковій школі.
 - Методичні етапи планування та проведення виховних свят (підготовчий етап, етап проведення, аналітичний етап).
 - Особливості організації підготовчого етапу виховного свята (методика написання сценарію, методика проведення репетицій, підготовка декорацій, костюмів, запрошення гостей...)
 - Особливості проведення нестандартних виховних заходів з учнями 1 – 4 класів.
Приклади нестандартних виховних заходів

II. Практична робота: розробка розгорнутого проекту ранкової зустрічі для учнів 1-4 класів за заданою тематикою (тему задає викладач).

Рекомендовані інформаційні джерела: *основні – 2- 4, 5, 8, 11, 12, 15, 25.*

Практичне заняття № 12

Тема: Методика організації гурткової роботи з учнями початкової школи.

Хід заняття:

- I. Теоретичне обговорення основних положень теми:
- Сутність гурткової роботи в загальноосвітній школі.
 - Завдання гурткової роботи в початковій школі.
 - Види гуртків у початковій школі, їх завдання, приклади.
 - Вимоги щодо організації гурткової роботи в початковій школі.
 - Що таке програма гуртка, хто її затверджує. Її структура.
 - Що таке календарно-тематичний план гуртка, його структура.
 - Що таке журнал керівника гуртка, його структура.
 - Планування гурткового заняття, його структура, вимоги до нього.
- II. Практична робота: 1. розробка календарно-тематичного плану гуртка для молодших школярів (на вибір студента).
2. розробка оголошення до гуртка.
3. розробка одного гурткового заняття.

Рекомендовані інформаційні джерела: *основні – 2- 4, 5, 8, 11, 12, 15, 25.*

Лабораторне заняття № 3

Тема: Позакласна виховна робота в школі та методика її організації та проведення.

Хід заняття:

- I. Спостереження та аналіз особливостей здійснення позакласної виховної роботи в шкільній практиці.

Рекомендовані інформаційні джерела: *основні – 2- 4, 5, 8, 11, 12, 15, 25.*

Практичне заняття № 13

Тема: Спільна виховна робота школи і сім'ї.

Хід заняття:

- I. Теоретичне обговорення основних положень теми:
- Виховання в сім'ї – першооснова розвитку дитини як особистості. Функції сім'ї.
 - Сімейне виховання у різні періоди розвитку українського суспільства. Особливості і перспективи розвитку сучасної сім'ї.
 - Стилі сімейного виховання.
 - Благополучні і неблагополучні сім'ї, їх умови.

- Традиційні та нетрадиційні форми зв'язку школи з батьками на основі педагогіки партнерства.

II. Розв'язування педагогічних задач і ситуацій

Рекомендовані інформаційні джерела: *основні* – 2-4, 5, 8, 11, 12, 15, 25.

Практичне заняття № 14

Тема: Методика організації роботи з батьками. Методика проведення зібрань з батьками.

Хід заняття:

II. Теоретичне обговорення основних положень теми:

- Психолого-педагогічні особливості діагностики сімей учнів.
- Традиційні та нетрадиційні форми зв'язку школи з батьками.
- Завдання організації і проведення зібрань з батьками (батьківських зборів).
- Види батьківських зборів.
- Вимоги до проведення батьківських зборів.
- Підготовчий етап до проведення зустрічі з батьками.
- Етап проведення зустрічі. Його структура.
- Аналіз результатів батьківських зборів. Протокол батьківських зборів.

II. Практична робота : розробка проекту перших батьківських зборів (за заданою тематикою та структурою викладача).

Рекомендовані інформаційні джерела: *основні* – 2-4, 5, 8, 11, 12, 15, 25.

V. Контроль якості знань студентів

5.1. **Форми і методи поточного контролю:**

Форми поточного контролю: модульні контрольні роботи.

Методи поточного контролю: усне опитування, тести, контрольні завдання.

5.2. **Форми і методи підсумкового контролю:**

екзамен.

5.3. **Критерії оцінювання знань студентів:**

1) якість знань (правильність, повнота, глибина, системність, дієвість, узагальненість, міцність);

2) ступінь сформованості професійних умінь з дисципліни;

3) ступінь самостійності в навчальній діяльності;

4) досвід творчої пошукової діяльності.

Розподіл балів, які отримують студенти:

60 (поточні) + 40 (екзамен) = 100

Поточне тестування та самостійна робота (60 балів)									Екзамен	Сума
Змістовий модуль № 1 25 балів				Змістовий модуль № 2 35 балів						
Т 1	Т 2	Т 3	Модульна контрольна робота 1	Т 4	Т5	Т6	Т7	Модульна контрольна робота 2		
7	6	7	5	7	7	9	7	5	40	100

Деталізація балів:

	Бали
Модуль 1	25 балів
Тема 1	7 балів:
Лекції 1/2	1
Практичне 1	3
Практичне 2	3
Тема 2	6 балів:
Лекція 3	1
Практичне 3	3
Лабораторна 1	2
Тема 3	7 балів:
Лекції 4/5	1
Практичне 4	3
Практичне 5	3
Модульна контрольна робота 1	5 балів
Модуль 2	35 балів
Тема 4	7 балів:
Лекції 6/7	1
Практичне 6	3
Практичне 7	3
Тема 5	7 балів:
Лекція 8/9	1
Практичне 8	2
Практичне 9	2
Лабораторна 2	2
Тема 6	9 балів:
Лекції 10/11	1
Практична 10	2
Практична 11	2
Практична 12	2
Лабораторна 3	2
Тема 7	7 балів:
Лекції 12/13	1
Практична 13	3
Практична 14	3
Модульна контрольна робота 2	5 балів
ЕКЗАМЕН	40 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
65-69	D	задовільно	
60-64	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	----------	------------------------------------------------------------	-------------------------------------------------------------

Питання до екзамену

Охарактеризуйте сутність виховання як суспільного явища та педагогічного процесу.

Доведіть, що процес виховання є процесом цілеспрямованим.

Доведіть, що результати процесу виховання віддалені у часі.

Структура виховного процесу. Проаналізуйте взаємозв'язок компонентів виховного процесу.

Визначте мету і завдання гуманістичного виховання.

Охарактеризуйте ознаки виховного процесу.

Охарактеризуйте рушійні сили виховання.

Психолого-педагогічна сутність самовиховання, його структура, зміст та педагогічні функції. Форми і методи самовиховання особистості.

Охарактеризуйте педагогічні умови самовиховання особистості.

Процес перевиховання. Охарактеризуйте і визначте його функції та етапи.

Охарактеризуйте основні умови успішного застосування комплексного підходу у вихованні.

Доведіть, що виховання - процес інтеріоризації загальнолюдських цінностей.

Порівняйте роль цілеспрямованого та нецілеспрямованого виховного впливу на формування особистості у молодшому віці.

Доведіть, що зв'язок виховання, навчання та розвитку дитини є закономірним.

Покажіть взаємообумовленість та взаємозв'язок принципів виховання.

Охарактеризуйте основні шляхи реалізації принципу індивідуального підходу до учнів.

Розкрийте сутність принципу зв'язку виховання з життям, яких умінь від педагога вимагає правильна реалізація цього принципу.

Охарактеризуйте основні правила реалізації принципу єдності виховних впливів на вихованців.

Доведіть, що національна система виховання – цілісна система.
Охарактеризуйте основні принципи національного виховання.

Проаналізуйте можливості залучення дітей до надбань національної культури у процесі виховання.

Охарактеризуйте рушійні сили виховного процесу.

Розкрийте найважливіші закономірності виховання.

Доведіть залежність ефективності виховання від умов мікро- та макросередовища.

Методи і прийоми виховання. Вимоги щодо вибору методів і прийомів виховання. Визначте групи методів виховання у відомих вам класифікаціях.

Визначте зв'язки між методами, прийомами та засобами виховання.

Дайте характеристику методів виховання за допомогою яких формується досвід суспільної поведінки. Визначте умови їх успішного використання.

Дайте мотивовану оцінку застосування методів вправ у процесі виховання.

Визначте і дайте характеристику методів формування свідомості молодших школярів.

З якою метою використовується група методів формування суспільної свідомості і які основні вимоги до їх реалізації.

За яких умов застосовуються методи стимулювання позитивної поведінки і діяльності школярів.

За яких умов застосування методів заохочення і покарання є ефективним.

Дайте характеристику методів самовиховання.

Як втілюються у методах принципи виховання.

Мета і завдання трудового виховання учнів початкових класів. Шляхи реалізації трудового виховання.

Визначте завдання і зміст морального виховання школярів, покажіть органічну єдність у цьому процесі загальнолюдських і національних цінностей. Покажіть залежність морального виховання від віку та індивідуального досвіду учнів.

Який зміст вкладають в поняття «основи моральної культури». Охарактеризуйте роботу вчителя з формування основ моральної культури.

Встановіть шляхи морального виховання школярів у навчальній і позакласній роботі. Покажіть своєрідність зв'язків морального виховання із іншими напрямками виховання.

Формування основ моральної культури особистості передбачає виховання гуманності, свідомої дисципліни, культури поведінки та основ екологічної культури. Які Ви бачите практичні шляхи реалізації вказаних складників.

Місце, роль і завдання розумового виховання у розвитку особистості.

В чому суть та структура світогляду, яке його суспільне призначення і функції.

Проаналізуйте мету і завдання естетичного виховання школярів.

Які методи виховання необхідно використовувати для формування в учнів естетичних потреб.

Розкрийте можливості уроків образотворчого мистецтва для естетичного виховання школярів.

Охарактеризуйте основні завдання і зміст виховання фізичної культури особистості.

Учнівський колектив і його роль у формуванні особистості учня. Охарактеризуйте ознаки, за якими можна судити про розвиток колективу.

Дайте характеристику структури дитячого колективу в умовах початкової школи, визначте місце особистості в системі колективних відносин.

Охарактеризуйте стадії розвитку учнівського колективу.

Як ви уявляєте собі діяльність педагога з розвитку учнівського колективу та вирішення проблеми булінгу.

Розкрийте динаміку розвитку дитячого колективу, визначте умови успішного виховання колективних відносин.

Колективна відповідальність має на увазі рівнозначну відповідальність і вихователя і вихованця. Визначте основні вимоги, які ставляться до вихователя.

Проаналізуйте вплив неформального спілкування на виховання учнів початкової школи.

За яких умов найчастіше виникають конфлікти у взаємовідносинах колективу і особистості.

Доведіть, що розвиток особистості і колективу - взаємообумовлені процеси; що колективне виховання не заперечує «вільне» виховання.

Охарактеризуйте найбільш розповсюджені моделі розвитку відносин між особистістю і колективом.

Методики вивчення учнівського колективу, взаємовідносин між школярами. Примірна схема психолого-педагогічної характеристики класу та учня.

Методика організації колективної творчої справи (КТС). Етапи КТС. Тематика КТС. Приклади КТС.

Специфіка методики виховання у гуманістичній парадигмі. Поняття про методику виховної роботи у школі.

Виховні системи школи та соціуму. Приклади найбільш відомих виховних систем, їх характеристика.

Виховні функції класного керівника - вчителя початкових класів.

Методика планування виховної роботи в школі та класі.

Визначте найбільш ефективні форми позакласної виховної роботи в сучасних умовах.

Методика підготовки виховної (класної) години.

Методика підготовки ранкових зустрічей в умовах НУШ.

Методика підготовки виховних свят. Тематика традиційних виховних свят у початковій школі.

Нетрадиційна позакласна навчально-виховна робота, методика її організації.

Методика організації гурткової роботи з молодшими школярами.

Дайте характеристику позашкільних навчально-виховних закладів, та доведіть їх вплив на виховання особистості.

Проаналізуйте завдання, які стоять перед позашкільними установами. У чому специфіка їх роботи в умовах сучасності.

Форми зв'язку школи з батьками. Педагогічна культура батьків та шляхи її підвищення.

Охарактеризуйте основні методи виховання у сім'ї.

Охарактеризуйте функції сім'ї. Визначте сучасні проблеми сімейного виховання. Умови успішного виховання у сім'ї.

Розкрийте специфіку сімейного виховання. Охарактеризуйте стилі сімейних відносин.

Методика організації виховної роботи з батьками (традиційні, нетрадиційні форми роботи з батьками). Психолого-педагогічні особливості організації колективної та індивідуальної роботи з батьками.

Орієнтовні практичні питання:

Охарактеризуйте 1 виховну систему школи (на вибір).

Наведіть приклад календарного плану виховної роботи для учнів 1 (2, 3 чи 4) класу (на 1 семестр) за заданою характеристикою.

Наведіть приклад 1 методики вивчення учнівського колективу (на вибір).

Наведіть приклад пізнавальної КТС для учнів початкових класів.

Наведіть приклад трудової КТС для учнів початкових класів.

Наведіть приклад художньо-естетичної КТС для учнів початкових класів.

Наведіть приклад оздоровчої КТС для учнів початкових класів.

Наведіть приклад етичної КТС для учнів початкових класів.

Продумайте примірну тематика виховних годин на морально-етичну тематику для учнів 1-го класу.

Продумайте примірну тематика виховних годин на морально-етичну тематику для учнів 4-го класу.

Складіть план проведення виховної години на етичну тематику для учнів початкової школи.

Складіть план проведення виховної години на пізнавальну тематику для учнів початкової школи.

Складіть план проведення виховної години на національну тематику для учнів початкової школи.

Продумайте примірну тематика виховних свят для учнів 1-4 класів.

Приведіть приклад 1-го нестандартного виховного заходу (на вибір).

Складіть план проведення екскурсії за темою на вибір.

Складіть примірну тематику виховних заходів на народознавчу тематику для учнів 1-го класу.

Наведіть приклад календарного плану гуртка з будь-якого напрямку для учнів початкової школи.

Складіть перелік тем для батьківських зборів для батьків учнів 1 (2, 3 чи 4) класу.

Розробіть зміст анкети для батьків першокласників з метою з'ясування їх виховних можливостей (не менше 8-ми запитань).

Розробіть зміст анкети для батьків першокласників з метою з'ясування загальних відомостей про сім'ю.

Складіть план проведення перших зборів для батьків учнів 1-го класу.

Складіть план проведення зборів для батьків учнів 2-го класу за темою на вибір.

VI. Навчально-методична карта дисципліни «Теорія та методика виховання»

Всього – 120 год., лекції – 26 год., практичні – 14 год., лабораторних – 6 год., самостійна робота – 60 год., екзамен

Тиждень	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20						
Модулі	Модуль 1 Процес виховання як цілісна система							Модуль 2 Форми організації процесу виховання та методика їх проведення																		
Лекції	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12		13	
Дати																										
Теоретичні розділи	Сутність процесу виховання		Загальні методи виховання		Зміст виховного процесу		Особистість і колектив		Методика виховної роботи.		Позакласне та позашкільне виховання		Взаємодія школи та сім'ї. Методика організації співпраці з батьками													
Теми лекцій	Сутність процесу виховання	Принципи та закономірності виховання.	Загальні методи виховання	Розумове, морально-естетичне виховання молодших школярів	Трудове та фізичне виховання молодших школярів в Національній системі виховання	Особистість і колектив	Методика виховної роботи з учнівським колективом	Методика виховної роботи. Виховні системи і шкіл.	Система діяльності класного керівника	Позакласне та позашкільне виховання	Методика організації позакласної роботи	Взаємодія школи та сім'ї.	Методика організації співпраці з батьками													
Теми практичних занять	Сутність процесу виховання	Основні принципи та закономірності виховання.	Методи виховання, їх вибір	Розумове, моральне та естетичне виховання учнів	Трудове та фізичне виховання учнів. Основи національної системи виховання.	Особистість і колектив	Технологія КТС з учнями початкової школи	Методика виховної роботи. Виховні системи і школи	Діяльність класного керівника. Планування виховної роботи	Позакласна та позашкільна виховна робота. Методика організації виховних годин з учнівським колективом.	Методика організації виховних свят та неформальних форм виховання у початковій школі.	Методика організації гурткової роботи з учнями і початкової школи.	Спільна виховна робота школи і сім'ї	Методика організації роботи з батьками. Методика проведення батьківських зборів												
Теми лабораторних робіт	1. Загальні методи виховання, їх вибір та поєднання.					1. Планування вчителем-вихователем виховної роботи в 1-4 класах. 2. Позакласна виховна робота в школі та методика її організації та проведення.																				
Самостійна робота	1) Складання опорних схем до теоретичних розділів. 2) Аналіз педагогічних задач, ситуацій. 3) Творчі роботи.					1) Складання опорних схем до теоретичних розділів. 2) Аналіз педагогічних задач, ситуацій. 3) Творчі роботи.																				

Види контролю	Поточний контроль.Перевірка самостійної роботи. Модульний контроль: Тест 1. Творче завдання.	Поточний контроль.Перевірка самостійної роботи. Модульний контроль: Тест 2. Творче завдання.
	ЕКЗАМЕН	

VII. Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні

1. *Бех І. Д.* Виховання особистості : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / І. Д. Бех. К. : Либідь, 2008. 839 с.
2. Виховання в школі / Упоряд. В.Варава, В.Зоц. К., 2003.
3. *Вишневецький О. І.* Теоретичні основи сучасної української педагогіки. 3-є вид., доопр. і допов. К. : Знання, 2008. 568 с.
4. *Волкова Н.П.* Педагогіка. Навчальний посібник. К.: «Академвидав», 2012. 616 с.
5. *Зайченко І.В.* Педагогіка: підручн. 3-тє вид., переробл. і доповн. К.: Ліра-К, 2016. 608 с.
6. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді від 16.06.2015. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.mon.gov.ua>.
7. Концепція «Нова українська школа» [Електронний ресурс]. URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya>.
8. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / Під заг. ред. Бібік Н. М. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
9. *Макаренко А.С.* Книга для батьків. К., 1973, Твори. В 7.т. К.: Рад. шк., 1953-1955.
10. *Максимюк С.П.* Педагогіка. К.: Кондор, 2009. 670 с.
11. *Матвієнко О.В.* Виховання молодших школярів: теорія і технологія. К., 2006.
12. *Мельничук С.Г.* Педагогіка (Теорія виховання). Навчальний посібник. К., 2012. 228 с.
13. *Мойсеюк Н.Є.* Педагогіка : Навч. посіб. 5-е вид., доп і перероб. К.: ВАТ "Білоцерківська книжкова фабрика", 2007. 656 с.
14. Савченко О.Я. Виховний потенціал початкової освіти : посіб. для вчителів і методистів початкового навчання. Київ: Богданова А.М., 2009. 226 с.
15. *Созонов В.П.* Організація виховної роботи в класі. Х.: Ранок, 2007.
16. *Сорока Г.І.* Сучасні виховні системи і технології. Х.: Ранок, 2002.
17. *Сорока Г.І.* Організація виховної роботи: планування, аналіз, методичне

забезпечення. Х., 2006.

18. *Стельмахович М.Г.* Українське родинознавство. Івано-Франківськ, 1994.
19. *Сухомлинський В.О.* Батьківська педагогіка. К.: Рад.шк., 1976.
20. *Сухомлинський В.О.* Серце віддаю дітям. *Вибрані твори.* К., 1976. Т.3.
21. *Сухомлинський В.О.* Як виховати людину. *Вибрані твори.* К., 1976. Т.2.
22. Технології виховання / упоряд. Н. Мурашко. К. : Шк. світ, 2011. 128 с.
23. *Трухін І.О., Шпак О.Т.* Основи шкільного виховання: Навчальний посібник. Київ: „Центр навчальної літератури”, 2004. 368 с.
24. *Фіцула М.М.* Педагогіка. Навчальний посібник. 3-тє видан. К., 2009. 560 с.
25. *Ярошук Л.* Теорія та методика виховання: навч. посіб. Бердянськ, 2019. 400с.

Додаткові

1. *Амонашвили Ш.А.* Психологические основы педагогики сотрудничества. К., 1991.
2. *Азаров Ю.П.* Искусство воспитывать. М., 1986.
3. *Бех І.Д.* Від волі до особистості. К.,1995.
4. *Бех І.Д.* Особистісно зорієнтоване виховання. К., 1998.
5. *Бойко А.М.* Оновлена парадигма виховання: шляхи реалізації (підготовка вчителя до формування виховуючих відносин з учнями). К., ІЗМН, 1996.
6. Вихователю про психологію та педагогіку сексуального розвитку дітей / За ред. *Т.В. Говорун.* К., ІЗМН, 1996.
7. *Вишневецький О.* Сучасне українське виховання. Львів, 1996.
8. *Гильбух Ю.З.* Психодіагностика в школі. М.: Знание, 1989.
9. *Гиппенрейтер Ю.Б.* Общаться с ребенком. Как? М., 2006.
10. *Гиппенрейтер Ю.Б.* Продолжаем общаться с ребенком. Так? М., 2008.
11. Закон України «Про загальну середню освіту». URL: <http://www.mon.gov.ua>.
12. *Ишмуратов А.Т.* Конфлікт і згода. Основи когнітивної теорії конфліктів. Навчальний посібник. К.: Наукова думка, 1996.

13. *Кан-Калик В.А., Никандров М.Д.* Педагогическое творчество. М 1990.
14. *Красовицький М.Ю.* Практична педагогіка виховання. К., 2000.
15. *Кремень В.Г.* та ін. Україна: альтернативи поступу (критика історичного досвіду). К., 1996.
16. *Леві В.Л.* Нестандартна дитина. К.: Радянська школа. 1992.
17. *Макаренко А.С.* Педагогические сочинения в 8 томах. М.: Педагогика, 1983 - 1986.
18. *Матвієнко О.В.* Виховання школярів: педагогічні задачі та завдання. К., 2005.
19. *Монахов М.И.* Изучение эффективности воспитания: теория и методика. М.: Педагогика, 1981.
20. Одаренные дети / Пер. с англ. Общ. ред. *Г.В.Бурменской.* М., 1991.
21. *Орлов Ю.М.* Восхождение к индивидуальности. М., 1990.
22. Орієнтовний зміст виховання у національній школі: методичні рекомендації, К.,1996.
23. *Падалка О.С.* та ін. Педагогічні технології. К., 1995.
24. *Подласый И.П.* Педагогика: В 2-х кн. М., 1999.
25. *Савченко О.Я.* Урок у початкових класах. К.: Освіта, 1993.
26. *Селевко Г.К.* Воспитательные технологии. М., 2005.
27. *Синиця І.Є.* Педагогічний такт і майстерність учителя. К., 1981.
28. *Сластенин В.А., Исаев И.Ф. и др.* Педагогика. М., 1997.
29. *Стельмахович М.Г.* Народне дитинознавство. К., 1991;
30. *Ушинський К.Д.* Вибрані педагогічні твори. В 2-х томах. К., 1983.
31. *Харламов И.Ф.* Педагогика. М., 1997.
32. *Школа для батьків.* Посібник. / Гол. ред. В.Бондаровська. К.: Міжнародний гуманітарний центр «Розрада», 2005.
33. <http://www.mon.gov.ua> – сайт Міністерства освіти і науки, молоді і спорту України.
34. <http://pidruchniki.ws> – сайт підручників.
35. <http://hklib.npu.edu.ua> – бібліотека НПУ імені М.П.Драгоманова.

36. <http://irbis-nbuv.gov.ua> – електронні інформаційні ресурси Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського.

37. <http://www.dnpb.gov.ua> - Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського.

+ *періодичні видання методичного характеру для вчителів (журнали, методичні посібники і т.д.).*

VIII. Доповнення та зміни, внесені до робочої програми в 2021/2022 н.р.